

*Hoe de coninck Apollo landde te havenen van Destarellen, ende hoe
hij heymelic scheyde van den coninck Zarath, die Apollo van
een god kende, ¹ ende hoe hij starf in [Delphos]. ²*

[15]

Als de coninck Apollo alleen ghegaen was in de zee, als gheseyt is, hij liet zijn scip [89v] driven ³ daert de windt ende waghē ⁴ leyde[n], ⁵ hem bevelende in der goden gracij. ⁶ Ende hij gheraecte dus in de haven van Desta[re]llen, ⁷ een stat gheleghen int conincrijk van Pirren, ende vant den coninck Philatenes daer zeer ziec te bedde ligghende. ⁸ Ende hij ghinc tot hem, ende als de reverencien ghedaen waeren, vertelde hij hem van punte tot punte hoe hij mit zijn volc ghevaren [had], ⁹ ende van dat eylant dat hem de goden beloofd hadden, dat sijt ghevonden hadden ende daer een stat ghefondeert, ende hoe sij hem coninck ghemaect hadden, hoe Zethius mit zijn ghesellen starf int eylant van Colcos, ende hoe Zethephius teghens hem mueyte, ende hoe hij zijn soen Pheris coninck ghemaect had,

1. die Apollo van een god kende: die te weten kwam dat Apollo een god was.

2. Hs.: colcos — de vertaling is correct, maar de brontekst is corrupt — onduidelijk is waarom de Franse druk hier afwijkt van het handschrift Gruuthuse, fol. 90v: *Comment le roy philitemus moru Comment son filz serath fut couronne Roy. La mort du roy appolo Et comment il fut tenu estre dieu en lisle de delphes et autres* — [Gr 90v] [P 13]

☞ *Comment le roy appollo arriua au port destarille Et comment Il se partit secretement du roy serath et arriua en lille de colcos et de sa mort / Et comment le roy serath confessa appollo estre dieu.*

3. Hs.: liet driuen (dittografie)

4. waghē: golven

5. Hs.: leydem — **Bellaert [1485]**, fol. f7vb: leyden

6. [Gr 90v] [P 13.1] **Q**uant le roy appollo se fut mis seul en la mer comme dit est Il se habandonna en la fortune des vens et des ondes soy confiant en la grace des dieux

7. Hs.: destaerllen — autograaf en handschrift Gruuthuse: Secarille

8. Et sa fortune fu telle quil arriua au port destarille vne cite du royaulme de pire Et la trouua que le roy philitenus gisoit Illecques tout quoy moult fort malade /

9. Ontbreekt in hs. — **Bellaert [1485]**, fol. f8ra: had

liet d'nu dat de vromt ende vraghen leyden he beu
sende in der goden gearm In hi gheuerde dus in de ha
nen va de staulle ten stat ghelighen mit conincule
van pueren ende vant den coninc philatus daer zete
ziet te bedde liggende en hi ghinc tot hem Ende
als de reuerden ghedaen watu vertelde hi hem
van pinte tot pinte hoe hi sint sin volc gheuar
en van dat eylant dat hem de goden beloest had
den dat sint ghenanden hadden ende dat een stat
ghefondert en hoe hi hem coninc ghemact hadde
hoe verhuut mit sin ghesellen staef mit eylant va
colcos en hoe zethephuus teghens hem intyde In
hoe hi sin soen phens coninc ghemact had In
hoe hi alleen van daer ghescheiden was de coninc
philatus was van desen dinghe zeer verhoort
Ende dede den coninc apollo groete richte als hi
best mochte nae sin vermoghen Maer het en was
met langhe daer nae hi en staef en quam doe mit
hem in sin coninc sin soen ghenoeft serath
Als doe apollo d' sach dat serath ghevelde co
ninc was van puer qua hi tot hem up een dach
Ende nam ocilof om te keeren in sin lant maer
serath en wilde met ghehingen Ende bat hem
vriendel dat hi sin leuen voert daer mit hem
synden wilde Apollo dede sin onsuelt soe hi best
mochte Ende nam anderbaersz ocilof maer se
rath en wilde met toe laten Als apollo dat sach
ende gheuoelde dat hi met langhe leuen en
mochte freude hi van daer vp een auondt dat
het moment en wiste tot smorghens dat het

ende hoe hij alleen van daer ghesceiden was.¹ De coninck Philetus was van desen dinghen zeer verwondert ende dede den coninck Apollo groete chiere als hij best mochte nae sijn vermoghen.² Maer het en was niet langhe daer nae, hij en starf, ende quam doe nae hem in sijn conincrijk sijn soen, ghenoeemt Serath.³

Als doe Apollo sach dat Serath gheweldich coninck was van Pirren, quam hij tot hem up een dach ende nam oerlof om te keren in sijn lant, maer Serath en wildes niet ghehingen ende bat hem vrindelic dat hij sijn leven voert daer mit hem eynden wilde.⁴

Apollo dede sijn onscult⁵ soe hij best mochte ende nam anderwaerfs oerlof, maer Serath en wildes niet toelaten.⁶ Als Apollo dat sach ende ghevoelde dat hij niet langhe leven en mochte, sceyde hij van daer up een avondt dat het niement en wiste tot smorghens dat het [90r] de coninck vernam van een sijn ridder, die hem⁷ ghemoete up een plaets die hij den coninck noemde.⁸

Ter stont als de coninck dit hoerde, was hij zeer tonpayse, want hij minde volcomelic Apollo, ende zat ter stont up te paerde in meeninghen hem weder te bringhen mit twee ridderen in sijn gheselschap van sijnen hove, maer zij en achterhaelden hem niet tot hij

1. Si sen ala deuers lui Et apres les reuerences faites lui racompta de point en point tout ce que adueni lui estoit et a son peupple / Comment Ilz auoient trouue lisle qui lui auoit este promise par les dieux Comment Ilz auoient fonde vne cite / et aussi comment Ilz len auoient fait roy / comment apres zechius et ses compaignons moururent en lisle de colcos / comment zethephius auoit conspire contre lui comment Il auoit fait roy son filz pherix / et comment Il se estoit parti tout seul de sa terre /

2. Le roy philitenus ot moult grant merueille de ces choses et fist grant chiere a appollo selon son pouoir /

3. mais ne demoura gaires apres quil trespasa et succeda en son royaume vng filz quil auoit nomme serath./

4. [75r] Lors que appollo vey que serath estoit obey roy de pire Il vint vng Iour vers lui prendre congie pour retourner en son pays / Mais serath ne voulut point quil sen allast et lui requis moult Instamment quil vouldist vser le remanant de sa vie avecques lui /

5. dede sijn onscult: verontschuldigde zich

6. Appollo sexcusa a son pouoir et prinst congie de rechief / mais serath ne lui vould onques accorder

7. hem: Apollo

8. Et lors quant appollo vey ce / et sentant quil ne pouoit mais longuement viure Il parti dillecques a vng soir voire si secretement que personne nen sceut rien Iusques a lendemain que le roy le sceut par le rapport de lun de ses cheualiers qui lui certiffia comment Il lauoit rencontre en vne place quil lui nomma.

De rommel vernam van een sijn ridder die hem ghe
 moett v̄p een plaats die hi den rommel noemde.
Ter stont als de rommel dit haerde was hi zeer
 rompasse want hi hadde volcomelic apollo Ende
 zat ter stont v̄p te paerde in meeninghe hem weder
 te bringhe mit twee ridders in sijn gheselschap v̄
 sijn goue maer hi en achterhaelden hem niet tot
 in gherome was in rolroes dat hi hi zier waerde en
 aerbeide in sijn vorttest de rommel zierath verdub
 belde sijn rou en weende zeer doe verboet hem
 apollo dat hi niet en ghinght mit gylant v̄a rol
 roes om tstatp mitten gulden blise te wonne Ende
 beual hem soe den goden Ende ter stont bleef hi
 soe doet waer om serath ende sijn gheselle zeer
 droevich waer ende sloten dat hi hem voer
 souden in haer lant Ende doen hem daer maer
 sijn een seer inderclike tombe ende waerde hem
 ad alden nacht Maer alst quam ontrent der mid
 denacht al dat licht ghin vort dierseulic soe
 dat de rommel serath ende sijn ghesellen die
 nacht voer waerlyen moste sonder licht dat hem
 zeer verwonderde Ende ghemel dat hi sijn ghesellen
 niet en vonden thierhen niet vanden rommel a
 pollo Maer hi vonden ter selue stede een outaer
 van installe zeer clare v̄t tvelke stont ee beelt
 van sijn goude Ende was soe leuendich ghedaer
 nat tghedaente van den rommel apollo dat hi
 selue sijn een te vesen waer om de rommel serath
 siende dit v̄el v̄p sijn sinnen ende acubad dit

ghecomen was in [Delphos],¹ daer hij ziec worde ende aerbeide in sijn uuyterst.² De coninck Zerath verdubbelde sijnen rou ende weende zeer.³ Doe verboet hem Apollo dat hij niet en ghinghe int eylant van Colcos om tsaep mitten guldin vliese te winnen, ende beval hem soe den goden, ende ter stont blijf hij soe doet, waer om Serath ende sijn ghesellen zeer droevich waeren ende sloten dat sij hem voeren souden in haer lant ende doen hem daer maeken een seer rijckelicke tombe, ende waecten hem alden nacht.⁴

Maer alst quam ontrent der middernacht, al dat licht⁵ ghinc uuyt onversienlic, soe dat de coninck Serath ende sijn ghesellen die nacht voert waeken mosten sonder licht, dat hem zeer verwonderde.⁶ Ende gheviel dat sij smorghens niet en vonden tlichae[m]⁷ vanden coninck Apollo, maer sij vonden ter selver stede een outaer van cristalle zeer claer, upt twelck stont een beelt van fijnen goude, ende was soe levendich ghedaen nae tghedaente van den coninck Apollo dat hijt selve scheen te wesen, waer om de coninck Serath siende dit, viel up sijn knien ende aenbad dit [90v] beelde ende hoerde daer een stemme,

1. Hs.: colcos — de vertaling is correct, maar de brontekst is corrupt — het handschrift Gruuthuse leest hier: “Delphos” (autograaf: Delphes).

2. aerbeide in sijn uuyterst: in doodstrijd was — [Gr 91r] **I**Ncontinent que le roy serath entendi ces nouvelles Il fut moult trouble / Car Il amoit parfaitement appollo / de fait Il monta a cheual et a Intencion de le ramener Il cheuacha apres lui acompaigne de deux bons cheualiers de sa court / mais Ilz ne le rataindirent onques Iusques a ce quil fu venu en lisle de colcos la ou Il se trouua malade et labourant aux extremes souspirs de la mort /

3. **¶** Lennuy du roy serath redoubla quant Il trouua appollo en tel estat et ploura /

4. Adont lui deffendy appollo quil nalast point en colcos pour conquerre le mouton ou veurre dor puis le recommanda aux dieux et ce fait Il expira la vie / pourquoy le roy serath et ses cheualiers furent terriblement courrouciez et conclurent quilz emporteroient le corps en leur pays e[t] lui feroient faire vne sepulture moult riche / si se garnirent de grant foison de chandailles pour veillier celle nuit /

5. De vertaler (kopiist?) liet in de vorige zin weg dat de wakers “grant foison de chandailles” (veel kandelaars / kaarsen) meegenomen hadden.

6. Mais quant vint enuiron la minuit et lors que tout le luminaire ardoit entour le corps du roy appollo tout estaindy soudainement / Et conuint que le roy serath et ses cheualiers parueillassent le remenant de celle nuit sans [75v] aucune clarte. dont Ilz orent grant merueille /

7. Hs.: niet ... tlichaen niet (dittografie) — **Bellaert [1485]**, fol. f8rb: Ende gheuiel dat si smorghens vroech niet en vonden tlichaem vanden coninc appollo

die hem seide: ¹ “Serath, en souct Apollo nerghens dan onder de goden, want hij heeft ons voer u ghebeden ende voer hem allen die dit graf sullen visenteren, ende alle de ghuene die hier mit goeder devocien comen, sullen andwoerde hebben van tghunt dat zij vraghen willen.” ²

Hier mede zweech dese stemme, ende Serath bekende van doe voert an dat Apollo een god was. ³ Ende doe dede hij daer maeken een tempel in de eer van Apollo in kennissen der waerheit dat hij daer ghesien ende ghehoert had. ⁴ Ende van dier tijt voert de Griecken plaghen ⁵ te comen in den tempel ende vraechden haer aventu[er]e ⁶ die sij hebben soudent. ⁷ Ende onder ander was Peleus daer mede, als gheseit is. ⁸

Hier mede zwijcht dese historie van den coninck Apollo, ende wil nu voerdan gaen spreken van Jason ende vertellen de groete weercken ende vromicheden van hem, twelc onse principael materie is. ⁹

1. Et le lendemain quant le Iour leur apparu Il leur aduint quilz ne trouuerent point le corps du roy appollo / **C** Mais ou lieu ou le Iour precedent Ilz lauoient mis Ilz trouuerent vng autel de cristal moult cler / Sur lequel estoit vne belle ymage de fin or / Voire tant viuement faitte apres la face de appollo que ce sembloit Il proprement / Pourquoi le roy serath voyant ce miracle se getta a deux genoulz par terre deuant lui et le aora / Et lors Il ouy vne voix qui lui dist

2. Serath ne quiers appollo fors entre les dieux Il nous a prie pour toy et pour tous ceulx qui vendront en cestui sepulcre / Et pour tant saches que tu auras quitte bonne fortune / et que tous ceulx qui ceans vendront par bonne deuocion auront responce des choses quilz voudront demander /

3. Atant ceste voix fist silence et le Roy serath confessa lors publicquement que sans aucune erreur appollo estoit dieu /

4. Apres ces choses Il fist en lonneur de lui Illec vng temple en signiffiant tout ce quil en auoit veu et oy estre vray /

5. Hs. Ende van dier tiit voert de griecken plaghen *van* dier tiit voert (dittografie)

6. Hs.: *auentue*

7. Et de ce temps en auant les gregois se acoustumerent de venir en cestui temple de moult loingtaines contrees aorer et diligamment demander et enquerir de leurs destinees / — haer aventu[er]e die sij hebben soudent: wat de toekomst voor hen in petto had

8. als gheseit is: als hiervoor verteld is (in capittel [9]) — Et entre les autres peleus y ala comme dit est.

9. Atant se taist ceste histoire des fais du roy appollo pour retourner a parler des fais et vaillances du preu Iason Car cest nostre principale matiere.

beelde Ende hoerde daer een stemme die hem seide
 Gerath en souit apollo neyghens dan onder de gode
 want hi heeft ons voer u ghebeden ende voer
 hem allen die dit graf sullen videnten Ende
 alle de ghulne die hier mit goeder deuderen ro-
 men sullen andwoede hebben van tghint dat en
 vraghe wille hit mede gheech dese stemme En
 serath bekende van doe voert an dat apollo een
 god was Ende doe d'he dede hi daer maeken
 een tempel in de eer van apollo in lieuissen der
 waarheit dat hi daer ghesien ende gheboert had
 Ende van dier tūt voert de quaden plaghen vā
 dier tūt voert te romē in den tempel Ende vrecht
 den haer autar die hi hebben souden Ende onder
 ander was pelus daer mede als gheset is hier
 mede ghecht dese historie van den coninc apollo
 Ende wil nu voerdan gien spreken vā iason En
 vertellen de groete weerdien ende vromicheit
 van hem Allet onse principael materie is

Hoe iason ontfanghen was vanden
 coninc octes Ende hoe mede ver-
 lust wart vā iason Ende iason vā
 hare Ende hoe en hem leedde in
 den tempel van venus Ende hoe de
 oude vrou tbed vā iason betouede